

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum angeli possint scire occulta cordium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

¶ 3 Præt. futura cognosci non possunt nisi, uel p
speciem artis, sicut artifex cognoscit ea que factu-
rus est: uel in causis; sicut cognoscitur frigus futu-
rum in signis & dispositionibus stellarum: sed an-
geli non cognoscunt futura per artem, quia ipsi
non sunt rerum operatores, nec iterum in causis
suis: quia futura contingentia non sunt determi-
nata in suis causis, alias essent necessaria. ergo nul-
lo modo angeli contingentia futura cognoscunt.

¶ 4 Præt. Hugo de sancto Victore dicit in libro
de Sacramentis, quod monstratum est angelis, qd
facturi essent: non autem quid eis esset futurum.
ergo multo minus alia futura cognoscunt.

RESPON. Dicendum, quod unumquodq; hoc
modo cognoscitur in aliquo, quo est in eo. quedã
igitur futura in causis suis proximis determinata
sunt hoc modo, ut ex eis necessario contingant, si-
cut solem oriri cras, & tales effectus futuri in suis
causis cognosci possunt. Quidam uero futuri effe-
ctus in causis suis non sunt determinati, ut aliter
euenire non possint: sed tamen eorum causa
magis se habent ad unum quam ad alterum, &
ista contingentia sunt, quæ ut in pluribus vel pau-
cioribus accidunt, & huiusmodi effectus in causis
suis non possunt cognosci infallibiliter: sed cũ qua-
dam certitudine coniectura. Quidam aut effectus
futuri sunt, quorum causa in differenter se habent
ad utrumque: hæc autem uocantur contingentia
ad utrumlibet, ut sunt illa præcipue, quæ dependent
ex li. arb. Sed quia ex causa ad utrumlibet, cum sit
quasi in potentia, nõ progreditur aliquis effectus,
nisi per aliquam aliam causam determinetur magis
ad unum, quam ad aliud, ut probat Commen-
in 2. Phy. ideo huiusmodi effectus in causis quidẽ
ad utrumlibet, nullo modo cognosci possunt p se
acceptis, sed si adiungantur causæ ille, quæ causas
ad utrumlibet inclinant magis ad unum quam ad
aliud, potest aliqua certitudo coniecturalis de effe-
ctibus prædictis haberi, sicut de his quæ ex libero ar-
bitrio dependent aliqua futura coniectimus, ex cõ-
suetudinibus & complexionibus hominum, qui-
bus inclinatur ad unum. omnes aut huiusmodi
effectus, qualescũque sint eorum causa proxima,
tamen in causa prima omnes sunt determinati, q
sua præsentia omnia intuetur, & sua providentia
oib. modõ imponit. Angeli autem & diuinam ef-
sentiam intuentur, & per formas innatas cog-
nitionem oium rerum & causarum naturalium ha-
bent. Cognitione igitur naturali illa tantum p for-
mas innatas futura præscire possunt: quæ in causis
naturalibus sunt determinata, uel in una tantum
causa, uel in collectione plurium: quia aliquid est cõ-
tingens respectu cause unius, quod respectu con-
curtus plurium causarum est necessarium. Angeli
autem oes causas naturales cognoscunt. unũ qdã q
contingentia uidentur, aliquib. causis eorum pen-
satis, angeli ut necessaria cognoscunt, cũ oes cas
iporum cognoscunt. Si autem diuinam providẽ-
tiam cõprehenderent, oes futuros euentus certi-
tudinaliter scirent: sed quia quidã perfectius alijs
diuinã providentiam intuentur, quis nullus eorũ
pfecte comprehendat, ideo quidã in uerbo plura
futura et de contingentibus ad utrumlibet sciunt.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod species, q
sunt in mente angelii, non se habent æqualiter ad
præsentia & futura, quia illa que sunt præsentia, sunt
si milia in actu formis in angelis existentibus, & sic p
ea possunt cognosci: illa uero q sunt futurã nõ dũ
sunt similia, & nõ per formas prædictas nõ cogno-

scuntur, ut supra determinatum est.
AD SECVNDVM dicendum, qd quantum ad vi-
sionem, qua uident res in uerbo, indifferenter se
habent ad cognoscenda præsentia & futurã nõ
me sequitur, quod in uerbo omnia futura cogno-
scant, quia uerbum non comprehendunt.

AD TERTIVM dicendum, qd sicut Au. narrat in
super Gen. ad literam, quidam posuerunt quoda-
nima in seipsa quendam diuinationis vim habere:
sed hoc Aug. ibidem reprobabat, quia si per seipsam
posset futura prædicere, semper esset præsentia futu-
rorum: nunc autem uidemus, quod non sit in po-
testate sua cognitio futurorum, quod uolumus que
uoluerit, quamuis aliquando prædicat. unde oportet
quod hoc adiutorio alicuius eueniat, quod
futura cognoscat. Adiuuatur autem aliquo iupe-
riori spiritu creato, uel increato bono, uel malo.
Et quia mole corporis aggrauatur, & dum sensu-
libus intendit minus est intelligibilem capax: nõ
quando a sensibus abstrahitur, uel per somnium, uel
per ægritudinem, uel quocumque alio modo, sicut
hoc magis idonea ad impressionem superioris spi-
ritus recipiendam. Et nõ dum prædicto modo a mem-
bris corporis absoluitur, futura præsentia
spiritu reuelare, q ea futura reuelare potest, q
scit, uel naturali cognitione, uel i uerbo, uel dicitur.

AD QVARTVM dicendum, qd duplex est potentia,
una naturalis, que potest per agens naturalis
reducitur, & talis potentia est in angelis
completa per formas innatas: sed fm talem poten-
tiam intellectus possibilis noster non est in poten-
tia ad futura qualibet cognoscenda. Est enim alia
potentia obedientia, secundum quam in creatura
fieri potest, quicquid in ea fieri uoluerit creator.
sic intellectus possibilis est in potentia ad futura
cognoscenda que libet, in quantum scilicet per diuinitatem
reuelari. Talis autem potentia intellectus angelicus
non est totaliter completa per formas innatas.

AD QVINTVM dicendum, qd ille qui habet aliquid
rum prouidentiam, non oportet quod præsentia
turos euentus: sed ut præuideat qui euentus conueni-
gere possunt, ut secundum hoc remedia adhibeat.

AD SEXTVM dicendum, qd intellectus angelicus
cedit humanum in hoc, quod contingentium de-
terminatorum in suis causis plura & certius no-
uit: non autem oportet, quod excedat quantum ad
hoc, quod obiectio tangit.

AD SEPTIMVM dicendum, sicut ad primum.
AD OCTAVM dicendum, quod angelus per in-
tellectuã cognitionẽ cognoscit ea que sunt in
nunc, quamuis ipse intellectus cognoscens sit ab-
stractus ab hoc & nunc, ut ex dictis patet. Et nõ potest
est mirum, si alio modo cognoscit præsentia, quã
tura, non ex hoc quod ipse aliter se habeat ad ea: sed
hoc quia aliter se hẽnt ad eũ, ut ex dictis patet.

AD NONVM dicendum, qd nõ in statu innocentie
futura contingentia præscire non poterat: nulli uero
causis suis, uel in uerbo, ut angeli cognoscunt, ut ex
dictis patet. Ad ea uero q in contrariis obiectis
in quibus cõtra ueritatẽ pcedit, patet ratio ex dictis.

ARTICVLVS XIII.

Vtrum Angeli occulta cordium scire possint.
TERTIODECIMO quæritur, utrum angeli possint scire
occulta cordium. Et ut quid sic. Angelorum motus
fictiũ est purgare: sed puritas a qua purgantur, est
cõscientia. ergo angeli cõscientias nras cognoscunt
¶ 1 Præ. Sicut corpus figurat figurã, ita intellectus
figurat spẽ eius quod actũ cogitat: sed oculus uidet
corpũ, uidet simul figurã corporis. ergo & angelus
tellectum

Li. de Sacra.
par. 5. c. 27.

Com. 12.

tellectum uidens alterius angeli uidet eius cogitationem.

¶ 3 Præ. Species quæ sunt in intellectu, cum sint intelligibiles actu, sunt magis intelligibiles, quam formæ in rebus materialibus existentes, quæ sunt intelligibiles in potètia tantum: sed angeli per formas quas apud se habent, intelligunt rerum materialium formas. ergo multo fortius intelligunt formas existentes in intellectu nostro, & sic cognoscunt cogitationes nostras.

¶ 4 Præ. Cognitio hominis numquã est sine phantasmate: sed angeli cognoscunt phantasmata, quæ sunt in nra imaginatione. unde Aug. dicit 12. sup Gen. ad literam, qd spirituales corporaliu similitudines in aïo nostro innotescunt spiritibus. Et in imidis. ergo angeli cogitationes nras cognoscunt.

¶ 5 Præ. Angelus per formas quas apud se habet, cognoscit quicquid potest per eas facere: sed ipse potest imprimere in intellectum nostrum illuminando & purgâdo nos: ergo multo fortius potest cogitationes nostras cognoscere.

¶ 6 Præ. Aug. dicit in lib. de Diuinationib. dæmonum, quod dæmoues aliquando hominum dispositiones non solum uoce prolatur, uerum et cogitatione conceptas, dum ex anima exprimentur in corpore tota facilitate perdiscunt, sed nõ est ali qua cogitatio quæ motum aliquem nõ relinquat in corpore, ergo omnes cogitationes nostras dæmones, & multo amplius angeli sãcti cognoscunt.

¶ 7 Præ. Origen. super illud ad Rom. 2. Et inter te cogitationu accusantiu aut defendentiu, dicit, quod intelligendum est de cogitationib. quæ prifuerunt, quarum quedam signacula in cogitantibus remanserunt. ergo ex cogitatione qualibet signum aliqd in anima relinquunt. sed hoc signum non pot esse angelo ignotum: quia totam aïam uidet: ergo angeli cogitationes nras cognoscunt.

¶ 8 Præ. Angeli in causis cognoscunt effectus: sed notitia procedit a mente, ut Aug. dicit 9. de Tri. & ex notitia habituali procedit notitia actualis. ergo cum angeli mentem nostram cognoscant, cognoscunt nostram notitiam, & cogitationem actualẽ.

¶ 9 Præ. Hier. 17. prauum est cor hominis, quis cognoscer illud; ego Dominus. ergo solius Dei secreta cordium est scire.

¶ 10 Præ. In Pl. 7. dñ. Scrutans corda & renes Deus, & c. ita uidetur hoc esse solius Dei proprium.

RESPON. Dicendum, quod angeli cogitationes hominum per se, & directe intueri non possunt. Ad hoc enim quod mens actu aliquid cogitet, requiritur intentio uolentis, qua mens conuertatur in actu ad speciem, quam habet, ut patet per Au. in lib. de Trin. motus autem uoluntatis alterius non potest angelo notus esse naturali cognitione: quia angelus naturaliter cognoscit per formas sibi inditas, quæ sunt similitudines rerum in natura existentium. motus autem uoluntatis non habet dependentiam, nec connexionem ad aliquam causam naturalem: sed solum ad causam diuinam, quæ in uoluntate sola imprimere potest. unde motus uoluntatis, & cordis cogitatio non potest cognosci in aliquibus similitudinibus rerum naturalium: sed solum in essentia diuina, quæ in uoluntatem imprimat, & sic angeli cognoscere non possunt cogitationes cordium directe, nisi in uerbo eis reuelentur: sed per accidens pnt cognoscere cogitationẽ cordis quæq. & hoc dupliciter. uno modo in quantum ex cogitatione actuali resultat aliquis motus in corpore dñi aliquis gaudio uel tristitia afficitur ex his, quæ cogitantur.

A & sic cor quodammodo mouetur: per hunc enim modum etiam medici quadoque possunt passionem cordis cognoscere. Alio modo in quantum ex actuali cogitatione aliquis meretur uel demeretur, & sic mutatur quodammodo status agẽtis, uel cogitantis in bonum uel in malũ, & hæc dispositionem mutationu angeli cognoscunt: sed tñ ex hoc non cognoscit cogitatio nisi in gñali. Ex multis. n. & diuersis cogitationib. eodem modo aliquis meretur uel demeretur, gaudet uel tristatur.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod purgatio illa, de qua loquitur Dion. non est intelligenda ab impuritate peccati: sed ab ignorantia.

AD II. Dicendum, qd ex vna spẽ q̃ intellectus penes se hẽt, in diuersas cogitationes prodit: sicut per speciem hois varia de hoie possumus cogitare. unde & si angeli uideant intellectum nostrum figurari per speciem hominis, non sequitur quod cogitationem cordis determinate cognoscant.

AD III. Dicendum, qd nõ oia actu cogitamus, quorum species apud nos habemus, cum quadoque species sint in nobis in habitu tñ. vñ ex hoc quod species nostri intellectus uidentur ab angelo, non sequitur, quod cogitatio cognoscatur.

AD IIII. Dicendum, quod ex eisdem phantasmatis, ratio nostra in diuersa tendit cogitando. Et ideo etiam phantasmatis cognitis quibus anima intendit, non sequitur quod cogitatio cognoscatur. unde & ibidem Aug. subdit. Si dæmones internam uirtutum speciem possent in hominibus, cernerent, non tentarent.

AD V. Dicendum, qd ex actione angeli efficiuntur potentes ad aliquid cogitandum: sed ad hoc quod in actu cogitationis prodeamus, requiritur intentio uoluntatis, quæ nullo modo ab angelo dependet. unde quamuis angeli possint cognoscere uirtutem intellectus nostri, scilicet qua possumus intelligibilia speculari; non tamen sequitur quod actuales cogitationes cognoscant.

AD VI. Dicendum, quod motus corporis, qd est in passionibus anime, non sequitur quamlibet cogitationem: sed tantum practicam. Cum enim aliquid speculative consideramus hoc modo nos habemus ad considerata, ac si essemus in picturis considerantes, ut dñs in 3. de Anima. Et tamen qñ etiam motus corporales sequuntur motus illi, non indicant cogitationem, nisi in generali, ut dictum est.

AD VII. Dicendum, quod signacula illa nihil sunt aliud, quam merita & demerita, per quæ cogitatio non nisi generaliter cognoscitur.

AD VIII. Dicendum, qd quamuis mens & notitia habitualis cognoscatur ab angelo, non tamen sequitur quod cogitatio actualis; quia ex una habituali notitia, multe considerationes actuales progrediuntur.

ARTICVLVS XIII. Vtrum Angeli simul multa cognoscant.

QVARTODECIMO queritur, vtrum angeli simul multa cognoscant. Et uidetur quod sic, quia, ut dicit Aug. 15. de Tri. In patria omnem scientiam nostram simul uno conspectu uidebimus: sed hoc modo uident nunc angeli, sicut nos uidebimus in patria. ergo & nũc angeli simul multa actu cognoscunt.

¶ 1 Præ. Angelus intelligit hoĩem nõ esse lapidẽ: sed quicunq. hoc intelligit, simul intelligit hominẽ & lapidẽ. ergo angelus simul multa intelligit.

¶ 2 Præ. Intellectus angeli est fortior, q̃ sensus cõis: sed sensus cõis simul multa apprehendit, quia numerus.

Quæst. dñs. Tho. XX 3 rus

Cap. in p. 100.

Ca. 1. m. 100.

Ca. 1. m. 100.

Ca. 1. m. 100.

1. q. 1. a. 2.

1. de Tri. ca. 17. circa p. 103.

Ca. 1. q. 1. a. 2.

1. q. 1. a. 2. Ca. 1. a. m. 103.